

Suvestinė redakcija nuo 2021-05-11

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2006, Nr. [101-3932](#), i. k. 1062060ISAK000V-910

Nauja redakcija nuo 2021-05-11:

Nr. [V-330](#), 2021-05-10, paskelbta TAR 2021-05-10, i. k. 2021-10348

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS
MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL KARINIŲ ORLAIVIŲ AVARIJŲ IR INCIDENTŲ TYRIMO TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2006 m. rugsėjo 15 d. Nr. V-910
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo 16 straipsnio 7 dalimi,
t v i r t i n u Karinių orlaivių avarijų ir incidentų tyrimo tvarkos aprašą (pridedama).

KRAŠTO APSAUGOS MINISTRAS

JUOZAS OLEKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro
2006 m. rugsėjo 15 d. įsakymu Nr. V-910
(Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro
2021 m. gegužės 10 d. įsakymo Nr. V-330
redakcija)

KARINIŲ ORLAIVIŲ AVARIJŲ IR INCIDENTŲ TYRIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Karinių orlaivių avarijų ir incidentų tyrimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Lietuvos kariuomenės (toliau – LK) karinių orlaivių (toliau – orlaiviai) avarijų ir incidentų tyrimo tvarką.

2. Orlaivių avarijų ir incidentų tyrimo tikslas – nustatyti orlaivių avarijų ir incidentų priežastis ir pateikti rekomendacijas, kaip išvengti panašių įvykių ateityje.

3. Tyrimu nesiekama nustatyti kieno nors kaltę ar atsakomybę.

4. Įgyvendindamos Tvarkos aprašą, krašto apsaugos sistemos institucijos tikrosios karo tarnybos karių, karinių operacijų planavimo, rengimosi joms ar jų vykdymo metu surinktus asmens duomenis, Lietuvos Respublikos karių ir civilių krašto apsaugos sistemos tarnautojų, taip pat užsienio valstybių karių ir karinėms pajėgoms priskirtų civilių tarnautojų bei rangovų (fizinį asmenų, rangovų darbuotojų) asmens duomenis, susijusius su tarptautinių operacijų, pratybų ir kitų renginių planavimu, organizavimu ir dalyvavimu juose, tvarko nacionalinio saugumo ir gynybos tikslais, siekdamos nustatyti orlaivio avarijos ir incidento priežastis ir išvengti panašių įvykių ateityje, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 5¹ straipsniu, Lietuvos Respublikos tarptautinių operacijų, pratybų ir kitų karinio bendradarbiavimo renginių įstatymo 3¹ straipsniu ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ir gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymu. Kitų asmenų asmens duomenys tvarkomi avarijos ir incidento priežasčių nustatymo tikslais, siekiant išvengti panašių įvykių ateityje, vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB. Informacija apie asmens duomenų tvarkymą krašto apsaugos sistemoje pateikiama Asmens duomenų tvarkymo ir duomenų subjektų teisių įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2015 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. V-1253 „Dėl Asmens duomenų tvarkymo ir duomenų subjektų teisių įgyvendinimo krašto apsaugos sistemoje taisyklių patvirtinimo“, ir Krašto apsaugos ministerijos interneto svetainės www.kam.lt skiltyje „Asmens duomenų tvarkymas“. Orlaivių avarijų ir incidentų dokumentai (taip pat ir juose esantys asmens duomenys) saugomi Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatyta tvarka ir terminais pagal institucijos dokumentacijos planą.

5. Šis Tvarkos aprašas parengtas atsižvelgiant į 1944 metų Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos (Čikagos konvencijos) 13 priedo nuostatas.

6. Orlaivių avarių ir incidentų tyrimui, kiek tokio tyrimo nereglamentuoja Tvarkos aprašas, *mutatis mutandis* taikomos civilinių orlaivių avarių ir incidentų tyrimą reglamentuojančios tarptautinės ir Lietuvos Respublikos teisės nuostatos.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 996/2010 dėl civilinės aviacijos avarių ir incidentų tyrimo ir prevencijos, kuriuo panaikinama Direktyva 94/56/EB (toliau – Reglamentas Nr. 996/2010), Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme, Lietuvos Respublikos tarptautinių operacijų, pratybų ir kitų karinio bendradarbiavimo renginių įstatyme. Rangovai suprantami taip, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse dėl karinių pajėgų statuso.

II SKYRIUS ORLAIVIO AVARIJA

PIRMASIS SKIRSNIS AVARIJOS TYRIMO ORGANIZAVIMAS

8. Orlaivio, patyrusio avariją, įgulos nariai arba kiekvienas aviacijos pareigūnas ar specialistas, turintis informacijos apie avariją, privalo kuo skubiau, bet ne vėliau kaip per 1 valandą informuoti apie tai Karinių oro pajėgų vadavietės operatyvinį budėtoją (toliau – KOP OB).

9. KOP OB apie orlaivio avariją ne vėliau kaip per 1 valandą nuo informacijos gavimo praneša šia tvarka:

9.1. LK pajėgų, kurioms priklauso orlaivis, vadui ir karinio vieneto (toliau – vienetas), orlaivio naudotojo, vadui;

9.2. LK kanceliarijos Lietuvos karinės aviacijos administracijos (toliau – LKAA) direktoriui;

9.3. LK Gynybos štabo budėtojui;

9.4. kašto apsaugos generaliniam inspektoriui (toliau – KA GI).

10. KOP OB pranešime nurodoma:

10.1. avarijos data ir laikas;

10.2. orlaivio tipas ir registracijos ženklas;

10.3. trumpas vykdytos užduoties aprašymas;

10.4. pranešimo perdavimo metu žinomos avarijos aplinkybės;

10.5. orlaivio vieta, nustatyta pagal lengvai atpažįstamą geografinį punktą;

10.6. žuvusiųjų ir sužeistųjų, jei tokių yra, skaičius;

10.7. orlaivio sulaužymo, kiek tai įmanoma nustatyti, laipsnis.

11. Draudžiama perduoti avarijos aplinkybių ir priežasčių prielaidas.

12. Pranešimai fiksuojami pranešimų žurnale.

13. Pranešimas apie avariją teikiamas per 9 punkte nustatytą terminą, net jei nėra gauta visa 10 punkte išvardyta informacija.

14. Avarijos tyrimui krašto apsaugos ministras KA GI teikimu sudaro avarijos tyrimo komisiją (toliau – ATK), kurios pirmininku skiriamas Kašto apsaugos ministerijos Generalinės

inspekcijos (toliau – KAM GI) vyr. aviacijos inspektorius arba, atsižvelgiant į tyrimo objektą, pobūdį bei mastą, kitas reikiamą kvalifikaciją ir darbo patirtį turintis krašto apsaugos sistemos (toliau – KAS) atstovas.

15. Avarijų tyrimas turi būti atliktas per 90 dienų. Dėl objektyvių aplinkybių (ekspertizės, laboratoriniai tyrimai, paslaugų pirkimai, specialistų išvados ir pan.) tyrimo laikas ATK pirmininko prašymu gali būti pratęstas.

16. Į ATK, tiriančios avariją, galimai įvykusią dėl technikos gedimų, trūkumų arba defektų, darbą ATK pirmininko prašymu gali būti pakviesti gamyklos gamintojos arba remonto įmonės, kurioje paskutinį kartą remontuotas orlaivis ar jo varikliai, atstovai, kurie neįeina į ATK sudėtį, o dalyvauja avarijos tyrime kaip ekspertai.

17. ATK negali dalyvauti tiesiogiai susiję su avarija asmenys, suinteresuoti asmenys ir asmenys, turintys giminystės ir tarnybinio pavaldumo ryšių su avarijos dalyviais ir nukentėjusiais, taip pat ATK narys, jei yra aplinkybių, dėl kurių jis gali būti neobjektyvus.

18. Aviacinę veiklą vykdančių vienetų vadai, kitos KAS institucijos, ATK pirmininkui pareikalavus, privalo sudaryti reikiamas sąlygas ir teikti visokeriopą ir neatidėliotiną pagalbą ATK.

19. ATK pirmininkas yra aprūpinamas visomis techninėmis priemonėmis, reikalingomis avarijai tirti. Karinių orlaivių avarijų ir incidentų tyrimo įrangos komplekto sudėtis nurodyta 1 priede.

20. Visas išlaidas, susijusias su avarijos tyrimu ir techniniu aprūpinimu, padengia Krašto apsaugos ministerija.

21. Atsižvelgus į tiriamos avarijos sudėtingumą, ATK pirmininko sprendimu gali būti sudaromos skrydžių, inžinerinė-techninė, administracinė, avarijos vietos schemos sudarymo, liudininkų parodymų, paieškos ir gelbėjimo, apskaičiavimų ir analizės bei kitos pakomisės. Toks ATK pirmininko sprendimas įforminamas raštu. Pakomisių pirmininkai turi būti ATK nariai. Pakomisių pirmininkai, suderinę su ATK pirmininku, gali sudaryti pakomisių darbo grupes. Tokių pakomisių darbų grupių nariai neįeina į ATK sudėtį, o pakomisių pirmininkų sprendimai pakomisių darbo grupių nariams skelbiami žodžiu.

22. ATK pirmininkas turi teisę konkretiems uždaviniams, reikalaujantiems specialiųjų tam tikrų mokslo ar technikos šakų žinių, spręsti kviešti atitinkamus specialistus ar ekspertus. Jų darbo rezultatai įforminami kaip specialisto ar eksperto išvada, kuri apsvaistoma tyrimo ATK / pakomisės posėdyje. Svarstymo metu gali kilti papildomų klausimų, kurie įforminami kaip specialisto ar eksperto išvadų papildymai. Jie įtraukiami į tyrimo medžiagą ir naudojami tolesniame ATK darbe.

23. Pagrindinius metodinius, organizacinius ir kitus klausimus, susijusius su tyrimu, sprendžia ATK. Esant nesutarimams, ATK pirmininkas turi sprendžiamojo balso teisę.

24. Pakomisių posėdžiuose dalyvauja jų nariai ir, jei būtina, darbo grupių specialistai bei ekspertai. Atitinkamos pakomisės ar darbo grupės posėdžiuose gali dalyvauti kitų pakomisių ar darbo grupių atstovai.

25. ATK pirmininko sprendimu ATK / pakomisių posėdžiai protokoluojami. Protokoluose užfiksuojami apsvaistyti klausimai, priimti sprendimai, pirmininko nurodymai. Jei svarstomuoju klausimu pareiškiama skirtingos nuomonės, jas būtina užfiksuoti. ATK / pakomisių posėdžių protokolavimą organizuoja ATK / pakomisės pirmininkas. Protokole pasirašo visi ATK / pakomisės nariai, o jį tvirtina ATK / pakomisės pirmininkas.

26. ATK pirmininko sprendimu nusprendus, atliekami ATK posėdžių garso ir / ar vaizdo įrašai ir tai pažymima protokole.

27. ATK turi teisę patikrinti, kaip buvo laikomasi skrydžių vykdymo ir aprūpinimo, personalo rengimo, aviacinės technikos eksploatavimo, priežiūros ir remonto atitinkamose įmonėse bei organizacijose taisyklių.

28. Orlaivio savirašiai ir kitos objektyvios kontrolės priemonės, orlaivio nuolaužos, taip pat visa dokumentacija, susijusi su skrydžių vykdymu ir priežiūra, saugoma ATK pirmininko nurodytoje vietoje. ATK pirmininkas organizuoja tokios vietos apsaugą, kad nepatektų pašaliniai asmenys.

29. Orlaivio atskiras dalis ar agregatus ATK pirmininko sprendimu gali tirti kitos Lietuvos Respublikos organizacijos ar įmonės. Jei orlaivis arba sugedę agregatai pagaminti kitoje valstybėje ir gedimų priežastims nustatyti būtini kitos valstybės organizacijų ar įmonių bandymai ir tyrimai (toliau – bandymai ir tyrimai), sprendimą dėl to priima ATK pirmininkas.

30. Bandymuose ir tyrimuose ATK pirmininko sprendimu gali dalyvauti orlaivio gamintojo, remonto gamyklos bei LK aviacijos vieneto atstovai.

31. Pagal atliktų bandymų ir tyrimų rezultatus surašomas bandymų ir tyrimų rezultatų aktas. Pateiktus bandymų ir tyrimų medžiagos dokumentus pasirašo visi bandymuose ir tyrimuose dalyvavę specialistai, o tvirtina ir ATK pirmininkui išsiunčia juos atlikusios organizacijos ar įmonės vadovas.

32. Jei ATK nustato, kad avarijos priežastims nustatyti reikia specialių skrydžių, jie atliekami ATK pirmininko sprendimu.

33. Tiriantys avariją asmenys atsako už jiems šiame Tvarkos apraše nustatytų pareigų vykdymą, darbų kokybę, išvadų objektyvumą bei pagrįstumą ir įslaptintos informacijos (jeigu tokios yra) apsaugą įstatymų nustatyta tvarka.

34. Pakomisių ir darbo grupių medžiaga išdėstoma pagal 2–9, 13, 16 prieduose nustatytą formą.

35. Baigiamasis ATK darbo dokumentas yra avarijos tyrimo aktas. Aktas rengiamas naudojantis pakomisių, darbo grupių ataskaitomis, tyrimų ir ekspertizių išvadomis bei kita medžiaga.

ANTRASIS SKIRSNIS

AVARIJOS TYRIMO DALYVIŲ TEISĖS IR PAREIGOS

36. ATK pirmininkas yra vyriausiasis pareigūnas, kurio teisėtus nurodymus ir prašymus privalo vykdyti visi su tyrimu susiję KAS kariai, valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), bei asmenys, pasitelkti tyrimui atlikti, taip pat kitų valstybės institucijų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, į kuriuos kreipiamasi pagalbos, reikalingos tyrimui atlikti.

37. ATK pirmininkas savo veikloje yra savarankiškas ir nepriklausomas. Vykstant tyrimui ATK pirmininkas gali pateikti skrydžių saugos rekomendacijas ar tyrimo metu gautą informaciją KAS pareigūnams, siekdamas avarijų ar pavojingų incidentų, nurodytų Reglamento 996/2010 priede, prevencijos / užkardymo tikslų.

38. ATK pirmininkas privalo:

38.1. sušaukti organizacinį ATK posėdį, supažindinti ATK narius su turima informacija apie avariją, jei būtina, sudaryti pakomises, darbo grupes ir paskirti jų pirmininkus, nustatyti artimiausių parų darbo tvarką ir pagrindines užduotis;

- 38.2. instrukuoti ATK narius ir pakomisių pirmininkus apie darbų saugą avarijos vietoje;
- 38.3. apžiūrėti avarijos vietą ir, jei būtina, nedelsdamas imtis papildomų priemonių daiktiniams įrodymams išsaugoti ir aviacijos įvykio vietai apsaugoti;
- 38.4. organizuoti orlaivio objektyvios kontrolės savirašių, fotoregistratorių, antžeminių duomenų fiksavimo priemonėmis užfiksuotos bei išsaugotos magnetofonų ar kitų radijo ryšio įrašymo priemonių, skrydžio, techninės ir meteorologinės informacijos, susijusios su šiuo skrydžiu, paėmimą ir perdavimą saugoti;
- 38.5. nustatyti pagrindines ATK darbo kryptis;
- 38.6. koordinuoti visų asmenų, dalyvaujančių tyrime, veiksmus;
- 38.7. kviešti reikiamus kvalifikuotus specialistus;
- 38.8. bandymus ir tyrimus, būtinus avarijos priežastims nustatyti, organizuoti taip, kad avarijos tyrimą būtų galima baigti per Tvarkos aprašo 15 punkte nurodytą terminą;
- 38.9. organizuoti operatyvų aviacinės technikos objektų, kitos medžiagos išsiuntimą atitinkamoms institucijoms tyrimams atlikti;
- 38.10. nedelsdamas informuoti vadus (viršininkus), turinčius teisę pradėti drausmės ar tarnybinių nusižengimų tyrimus, ir KA GI, jeigu avarijos tyrimo metu nustatoma, kad avarijos priežastis buvo karių, valstybės tarnautojų ar darbuotojų veiksmai, turintys drausmės, tarnybinių nusižengimų ar kitų teisės pažeidimų požymių.
- 39. ATK pirmininkas turi teisę:
 - 39.1. laisvai patekti į avarijos ar incidento vietą, taip pat į orlaivį ir susipažinti su jo vidumi ar liekanomis;
 - 39.2. nedelsdamas susipažinti su skrydžio savirašių, kitų skrydžio įrašų turiniu ir jais naudotis;
 - 39.3. susipažinti su aukų kūnų apžiūros ar iš aukų kūnų ar asmenų, susijusių su orlaivio naudojimu, paimtų mėginių tyrimų ir patikros rezultatais;
 - 39.4. apklausti liudininkus;
 - 39.5. išsireikalausiti ir susipažinti su reikiama informacija, turima orlaivio savininko, valdytojo, naudotojo ar gamintojo bei skrydžių valdymo tarnybos ar oro uosto administracijos;
 - 39.6. duoti nurodymus dėl tyrimo organizavimo ir vykdymo visiems ATK nariams ir pakviestiems specialistams;
 - 39.7. rekomenduoti imtis skubių veiksmų skrydžių saugai užtikrinti, kurių būtinumą atskleidė tyrimas;
 - 39.8. siųsti laboratoriniams bandymams ir tyrimams atlikti tyrimo medžiagą, atskiras detales, agregatus ir orlaivio konstrukcijos elementus, taip pat jų dokumentaciją;
 - 39.9. uždrausti dalyvauti tyrime asmenims, kaltiems dėl daiktinių įrodymų netekimo, sąmoningai suklastojusiems dokumentaciją arba nuolat nevykdžiusiems ATK pirmininko nurodymų, apie tai neatidėliotinai pranešti krašto apsaugos ministrui, KA GI, LK vadui ir institucijai, kurių atstovams uždrausta dalyvauti tyrime, vadovams;
 - 39.10. priimti galutinius sprendimus organizaciniais, metodiniais ir praktiniais tyrimo klausimais.
- 40. ATK pirmininkas atsako už:
 - 40.1. avarijos tyrimo objektyvumą, teisingą dokumentų įforminimą;
 - 40.2. sprendimų dėl avarijos tyrimo pagrįstumą.

41. ATK pirmininkas iš ATK narių gali paskirti pirmininko pavaduotoją ir ATK reikalų tvarkytoją.

42. ATK pirmininko pavaduotojas organizuoja darbų, kuriuos jam pavedė ATK pirmininkas, atlikimą. Jei nėra ATK pirmininko, jo pavaduotojas atlieka funkcijas, išdėstytas Tvarkos aprašo 38 punkte, ir atsako už jų atlikimą kaip ir pirmininkas.

43. Pakomisės pirmininkas privalo:

43.1. nustatyti pagrindines pakomisės darbo grupių, jei tokios sudarytos, darbo kryptis;

43.2. parengti ir pateikti siūlymus dėl pakomisės darbo grupių sudėties, sudaryti ir svarstyti pakomisės posėdžiuose darbo planus;

43.3. organizuoti ir rūpintis darbo grupių veiklos koordinavimu;

43.4. šaukti pakomisės posėdžius atliekamiesiems darbams ir jų rezultatams, operatyviems veiksmų planams, taip pat kitiems darbo metu iškilusiems klausimams svarstyti;

43.5. teikti ATK pirmininkui siūlymus dėl aviacijos technikos ir kitų objektų siuntimo atlikti tyrimų.

44. Pakomisės pirmininkas turi teisę:

44.1. duoti nurodymus specialistams ir ekspertams, dirbantiems pakomisėje ir jos darbo grupėse;

44.2. prašyti reikiamos tyrimui medžiagos;

44.3. susipažinti su visa avarijos tyrimo medžiaga.

45. ATK nariai privalo:

45.1. vykdyti ATK pirmininko nurodymus;

45.2. tirti avariją visapusiškai ir objektyviai, derinti savo veiksmus su ATK pirmininku.

46. ATK nariai turi teisę:

46.1. susipažinti su visa avarijos tyrimo medžiaga;

46.2. teikti siūlymus dėl specialistų ir ekspertų dalyvavimo tyrime, orlaivio agregatų ir detalių siuntimo tirti nurodant tyrimų tikslą, taip pat kitais su tyrimu susijusiais klausimais;

46.3. pateikti raštu savo atskirą nuomonę, jei nesutinka su ATK parengto tyrimo akto turiniu arba išvadomis.

47. Ekspertas privalo:

47.1. visapusiškai ir objektyviai tirti pateiktą medžiagą, dokumentus ir daiktinius įrodymus;

47.2. pateikti raštišką išvadą dėl jam paskirtų uždavinių sprendimo;

47.3. vykdyti ATK / pakomisės pirmininko nurodymus, susijusius su avarijos tyrimu.

48. Ekspertas turi teisę:

48.1. susipažinti su daiktiniais įrodymais, dokumentais, kurių reikia išvadai pateikti;

48.2. teikti siūlymus ATK / pakomisės pirmininkui dėl orlaivio agregatų ir detalių, kitų daiktinių įrodymų siuntimo tirti, nurodydamas jų tikslą.

49. ATK reikalų tvarkytojas privalo:

49.1. organizuoti ATK materialinį-techninį aprūpinimą;

49.2. rengti ATK posėdžius ir juos protokoluoti;

49.3. padėti teisingai įforminti dokumentus.

TREČIASIS SKIRSNIS

IGALIOTŲJŲ ATSTOVŲ IR PATARĖJŲ DALYVAVIMAS AVARIJOS TYRIME

50. Orlaivio registravimo ir naudotojo valstybės, taip pat valstybės gamintojos ir valstybės projektuotojos atstovai, ATK pirmininko sprendimu, gali dalyvauti tyrime. Tokiais atvejais turi būti parengti atitinkami teisės aktai (prašymai, sutartys ir pan.).

51. ATK pirmininkas įgaliotiems atstovams nustato dalyvavimo tyrime apribojimus.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

NEATIDĖLIOTINI VEIKSMAI AVARIJOS VIETOJE

52. ATK nariai, atvykę į avarijos vietą, nedelsdami privalo:

52.1. organizuoti avarijos vietos apsaugą nuo pašalinių asmenų, kad būtų išsaugotos nepaliestos orlaivio dalys arba nuolaužos (išskyrus atvejus, kai reikia išlaisvinti nukentėjusiuosius arba gesinti gaisrą);

52.2. įsitikinti, kad avarijos vietoje nėra likusių pavojingų žmonėms ginkluotės komponentų (nesprogusių šaudmenų, aviacinių raketų ir t. t.);

52.3. nufotografuoti avarijos vietą, pagrindines orlaivio ir ginkluotės dalis;

52.4. pagal galimybę sudaryti visų avarijos liudininkų ir asmenų, atlikusių gelbėjimo darbus aviacinio įvykio vietoje, sąrašą, kuriame nurodomi vardai, pavardės ir kontaktinių telefonų numeriai;

52.5. organizuoti likusių gyvų orlaivio įgulos narių ir skrydžių vadovų (jei avarija susijusi su skrydžių valdymu) specialųjį medicinos patikrinimą pagal nustatytus reikalavimus;

52.6. pasirūpinti avarijos vietoje rastų dokumentų ir kitos objektyvios informacijos išsaugojimu ir, jei būtina, organizuoti orlaivio nuolaužų paiešką (užfiksuoti, sunumeruoti, paimti, saugoti ir įrašyti į apskaitą);

52.7. imtis priemonių orlaivio savirašiu ar kitoms orlaivio skrydžio parametrų duomenų objektyvios informacijos laikmenoms apsaugoti;

52.8. perkelti orlaivį ar jo liekanas, jei orlaivis nukrito ant geležinkelio, automobilių ar vandens kelių arba aerodrome ir trukdo transporto eismui. Perkeliant orlaivį arba jo nuolaužas, išsaugoti tą padėtį, kokia buvo avarijos vietoje. Prieš perkeliant orlaivį, nufotografuoti įgulos kabinos prietaisų rodmenis, jungiklių ir valdymo svertų padėtį, bendrą ir detalią orlaivio vaizdą iš įvairių pusių, jei būtina, ir iš oro, surašyti avarijos vietos apžiūros protokolą, kuriame būtina nurodyti orlaivio ir jo dalių (nuolaužų) padėtį bei būklę;

52.9. detalios užfiksuoti (fotografijomis, sudarant schemas ir t. t.) ledą, suodžius ir kitus daiktinius įrodymus, kurie negali ilgai išlikti;

52.10. esant galimybei surinkti skysčių (kuro, alyvos, hidraulinių skysčių) mėginius tolesniems jų laboratoriniams tyrimams.

53. Avarijos vietoje draudžiama atidaryti orlaivio savirašius, magnetofonus, kitas objektyvios informacijos laikmenas.

PENKTASIS SKIRSNIS

AVARIJOS TYRIMO KOMISIJOS PAKOMISIŲ IR DARBO GRUPIŲ VEIKLA

54. Skrydžių pakomisės uždaviniai yra orlaivio įgulos profesinio pasiruošimo, skrydžio organizavimo, aprūpinimo ir valdymo lygio nustatymas, įgulos ir kitų pareigūnų veiksmų, atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai, įvertinimas. Skrydžių pakomisę gali sudaryti skrydžių, skrydžių

valdymo, radiotechninio, meteorologinio ir aerodrominio aprūpinimo, aviacinės medicinos darbo grupės. Pakomisėje gali būti sukurtos ir kitos darbo grupės.

55. Skrydžių darbo grupė tiria, analizuoja ir vertina:

55.1. bendrą įgulos profesinį pasiruošimą;

55.2. įgulos pasiruošimą šiam skrydžiui;

55.3. įgulos narių drausmingumą, anksčiau pastebėtus drausmės pažeidimus;

55.4. pažeidimus, klaidas, padarytas įgulai ruošiantis skrydžiui ir jo metu;

55.5. aplinkybes ir veiksnius, kurie galėjo turėti neigiamą poveikį įgulos veiksmams;

55.6. dokumentaciją, reglamentuojančią įgulos pasiruošimą, skrydžių organizavimą ir atlikimą;

55.7. skrydžių apskaitos knygeles ir asmenines įgulos narių bylas;

55.8. skrydžių dokumentaciją;

55.9. savirašių šifravimo rezultatus;

55.10. įgulos narių, įvykio liudininkų parodymus;

55.11. atsakingų pareigūnų, ruošusių įgulą skrydžiams, taip pat ir šiam, parodymus;

55.12. dokumentaciją, reglamentuojančią šios skrydžių rūšies organizavimą, rengimą ir atlikimą;

55.13. aplinkybes ir veiksnius, galėjusius neigiamai paveikti įgulos darbą skrydžio metu;

55.14. specialiųjų tyrimų rezultatus (jei tirta);

55.15. kitą dokumentaciją, kuri gali padėti įvertinti skrydžio organizavimą, paruošimą ir atlikimą.

56. Skrydžių darbo grupė atlikto darbo rezultatų pagrindu rengia ataskaitą. Prie skrydžių darbo grupės ataskaitos pridedami dokumentai:

56.1. apibūdinantys skrydžio užduotis;

56.2. apibūdinantys orlaivio įgulos narį:

56.2.1. pareigos, vardas, pavardė, amžius, pilietybė, turimos licencijos rūšis, jos galiojimo laikas ir esantys joje įrašai apie turimą kvalifikaciją;

56.2.2. skrida – bendra ir per paskutines 90 parų;

56.2.3. bendra skrida šio tipo orlaiviu, tarp jų – per paskutines 90 parų;

56.2.4. ankstesni aviaciniai įvykiai (orlaivio tipas, priežastis, kada ir už ką buvo uždrausta skraidyti);

56.2.5. paskutinio pilotavimo įgūdžių patikrinimo data, kas tikrino, pastabos (jei buvo), bendras įvertinimas;

56.2.6. poilsis (sąlygos, trukmė, poilsio dienos, poilsio sąlygos ir trukmė prieš skrydį);

56.2.7. kasdieninės buitinės sąlygos bazėje arba ilgalaikio išvykimo iš bazės metu (gyvenamoji vieta, maitinimasis, aprūpinimas transportu ir kt.);

56.3. skrydžio dokumentacijos paėmimo ir perdavimo aktai;

56.4. eksperimentinių, techninių skrydžių ir pan. ataskaitos;

56.5. įgulos narių, liudininkų paaiškinimai.

57. Skrydžių valdymo, radiotechninio, meteorologinio ir aerodrominio aprūpinimo darbo grupė tiria, analizuoja ir vertina:

57.1. skrydžių valdymo ir aprūpinimo tarnybų specialistų profesinio pasiruošimo lygį;

57.2. faktinę skrydžių valdymo organizavimo būklę, organizavimo ir nustatytų reikalavimų atitikimą;

57.3. radiotechninės įrangos ir ryšio priemonių kiekį, būklę, ar teisingai jomis naudojamosi atliekant skrydžių valdymą;

57.4. kilimo ir tūpimo takų, riedėjimo takelių, stovėjimo aikštelių, tūpimo aikštelių būklę, aerodromo tarnybų aprūpinimą reikiama technine įranga;

57.5. ar pakankamai aprūpinti skrydžiai antžemine šviesos ir radiotechnine įranga, kaip ją naudojami įgula skrydžio metu;

57.6. ar yra visi duomenys apie šviesos ir radiotechninės įrangos darbą skrydžių vadovų darbo vietose (kada įjungiami avariniai maitinimo šaltiniai, radiotechninės ir ryšio įrangos veikimo nuotolių grafikai ir pan.);

57.7. ar laikytasi radijo ryšio ir jo frazeologijos taisyklių;

57.8. ar būta orlaivio nukrypimų nuo numatyto maršruto;

57.9. meteorologines sąlygas skrydžio maršrute, pagrindiniame ir atsarginiuose aerodromuose;

57.10. faktines meteorologines sąlygas avarijos rajone (jei būtina, pagrindiniuose ir atsarginiuose aerodromuose);

57.11. ar įgula ir skrydžių valdymo tarnybos specialistai turėjo reikiamą meteorologinę informaciją ir ar ji buvo patikima;

57.12. ar avarijos rajone buvo leidžiama naudotis nepilotuojamais skrydžio aparatais arba šaudyti, jei būtina, ir ornitologinę padėtį avarijos rajone.

58. Gautų rezultatų pagrindu skrydžių valdymo, radiotechninio, meteorologinio ir aerodrominio aprūpinimo darbo grupė parengia ataskaitą. Prie darbo grupės ataskaitos pridedama:

58.1. išrašai iš aerodromo būklės žurnalo (tais atvejais, kai avarija susijusi su orlaivio išriedėjimu iš kilimo ir tūpimo tako ar yra prielaida, kad aerodromo būklė galėjo turėti įtakos aviaciniam įvykiui);

58.2. įrangos kontrolinio sukibimo koeficientui matuoti būklės aprašas ir techninė dokumentacija (tais atvejais, kai avarija susijusi su orlaivio išriedėjimu iš kilimo ir tūpimo tako ar yra prielaida, kad aerodromo būklė galėjo turėti įtakos aviaciniam įvykiui);

58.3. papildomų meteorologinių stebėjimų po avarijos (arba kontrolinių matavimų) aktas;

58.4. duomenys apie įvykio vietos faktines meteorologines sąlygas;

58.5. meteorologinė dokumentacija, naudota konsultacijoms ir ruošiantis skrydžiui;

58.6. įspėjimai ir pranešimai apie pavojingus meteorologinius reiškinius (jei būta);

58.7. skrydžių valdymo ir aprūpinimo tarnybų specialistų paaiškinimai;

58.8. pažyma apie avarijos metu atliktą radiozondų paleidimą, šaudymą ir pan. (jei būtina).

59. Aviacinės medicinos darbo grupė įvertina įgulos narių, o jei reikia, ir skrydžių valdymo tarnybos specialistų psichologinę būklę, darbingumą, jų veiksmų, atsiradus ir vystantis avarinei situacijai, pobūdį pagal:

59.1. įgulos narių individualias psichologines savybes, bendrą fizinę išsivystymą, emocinę-psichologinę būklę per paskutinį mėnesį (šeimyniniai ir tarnybiniai konfliktai, piktnaudžiavimas alkoholiu, vaistais ir t. t.);

59.2. įgulos narių sveikatos būklę (psichinę ir fizinę) avarijos išvakarėse ir skrydžio dieną, panaudodama atliktos periodinės gydytojų komisijos apžiūros, taip pat ligų istorijų kitose medicinos įstaigose per paskutinius tris mėnesius duomenis;

- 59.3. poilsio, miego ir maitinimosi kokybę per paskutines tris paras prieš avariją;
- 59.4. atostogų, poilsio dienų panaudojimą, skrydžių krūvį avarijos išvakarėse ir tą dieną, taip pat per paskutinį mėnesį pagal nustatytas normas;
- 59.5. toksikologinio tyrimo, atlikto karboksihemoglobino koncentracijai kraujyje nustatyti, ir, jei būtina, toksinių medžiagų ir vaistinių preparatų tyrimo rezultatus;
- 59.6. įgulos narių emocinę būklę avarinio skrydžio metu pagal radijo ryšio ir biologinės medžiagos specialiųjų tyrimų (biocheminių ir kt.) duomenis, ar būta streso ir kaip jis veikė įgulos narių veiksmus ir laiko pojūtį;
- 59.7. medicininių trasologinių tyrimų duomenis (kūno traumų lokalizaciją ir pobūdį, pozos ir darbo veiksmų požymius, aprangos ir avalynės pažeidimų ypatybes ir pan.);
- 59.8. orlaivio kabinos ir konstrukcinių ypatybių, skrydžio sąlygų, apsaugos ir gelbėjimosi priemonių poveikį įgulos sveikatos būklei.
60. Aviacinės medicinos darbo grupė parengia ataskaitą, kurioje nurodo įgulos narių, o jei reikia, ir skrydžių valdymo tarnybos specialistų:
- 60.1. medicinos apžiūrų rezultatus per paskutinius dvejus metus (rasti nukrypimai, apribojimai, ar įgulos nariai kreipėsi į kitas gydymo įstaigas ir pan.);
- 60.2. individualias fizines ir psichologines savybes, taip pat piktnaudžiavimą alkoholiu, vaistais;
- 60.3. šeimyninius ir tarnybinius konfliktus per paskutinį mėnesį;
- 60.4. ankstesnes traumas ir ligas;
- 60.5. trumpą buitinių sąlygų charakteristiką;
- 60.6. atostogų ir poilsio dienų pobūdį, miego, poilsio ir maitinimosi kokybę per paskutines tris paras;
- 60.7. patologinių anatominių, toksikologinių, biocheminių, morfologinių, medicininių trasologinių ir kt. specialiųjų tyrimų rezultatus;
- 60.8. ar būta streso, ūmaus susirgimo skrydžio metu;
- 60.9. psichofiziologinės būklės ir individualių savybių poveikio darbingumui bei veiksmų pobūdžiui atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai įvertinimą;
- 60.10. žuvusių įgulos narių kūnų išsidėstymą;
- 60.11. orlaivio konstrukcijos, spec. aprangos, aprangos ir gelbėjimosi įrangos trūkumus, paveikusius įgulos darbingumą arba tapusius gautų traumų priežastimi.
61. Prie aviacinės medicinos darbo grupės ataskaitos pridedama:
- 61.1. žuvusių įgulos narių kūnų išsidėstymo aktas;
- 61.2. pažyma apie įgulos narių alkoholinio arba narkotinio apsvaigimo patikrinimą;
- 61.3. žuvusių įgulos narių teisminės medicininės ir kitų ekspertizių aktai;
- 61.4. pažyma apie įgulos narių darbo ir poilsio režimą;
- 61.5. duomenys apie skridą per mėnesį (per paskutinius 3 mėnesius), duomenys apie poilsio dienas (pridedami, kai avarija susijusi su įgulos narių darbingumo praradimu skrydžio metu);
- 61.6. išrašai iš visų įgulos narių (išskyrus palydovus) kario ambulatorinių kortelių (pridedami, kai avarija susijusi su įgulos narių darbingumo praradimu skrydžio metu).
62. Skrydžių pakomisė, apibendrinusi ir išanalizavusi darbo grupių medžiagą, rengia ataskaitą (skrydžių pakomisės ataskaitos titulinio lapo pavyzdys pateikiamas 2 priede). Ataskaitoje pateikiama ši informacija:

62.1. pagrindiniai pakomisės darbai: pateikiamas visas pakomisės atliktų pagrindinių darbų sąrašas, pridedami pagrindiniai ataskaitiniai dokumentai, pvz., skrydžių darbo grupės parengta įgulos pasiruošimo šiam skrydžiui ir skrydžių darbo organizavimo lygio orlaivio naudotojo padaliniuose ataskaita, iššifruotas orlaivio savirašis (pridedamas iššifravimo grafikas) ir pan.;

62.2. analizė – pagrindinė pakomisės ataskaitos dalis. Joje pagrindžiamos išvados dėl įgulos, skrydžių aprūpinimo tarnybų specialistų veiksmų teisingumo, rastų nukrypimų ir pažeidimų priežasčių, apibūdinami pakomisės darbo grupių gauti rezultatai, panaudojami, jei būtina, kitų pakomisių duomenys. Analizėje išdėstoma ši informacija:

62.2.1. įgulos sudėtis, užduoties pobūdis;

62.2.2. trumpa įgulos narių profesinio pasiruošimo charakteristika, ar jis atitinka nustatytus reikalavimus, nurodomi visi nukrypimai ir pažeidimai, kurie turėjo įtakos įgulos narių veiksmams skrydžio metu, ar suteiktas leidimas atlikti šios rūšies darbus ir jų pagrįstumas;

62.2.3. pasiruošimo skrydžiui eigos aprašymas, kuriame nurodomi visi įgulos, skrydžio aprūpinimo tarnybų personalo ir pareigūnų padaryti nukrypimai ir pažeidimai, kurie turėjo poveikį tolesniems įvykiams;

62.2.4. meteorologinių sąlygų įvertinimas, aerodromo būklė, sprendimo skristi pagrįstumas;

62.2.5. trumpas skrydžio aprašymas ir momentas, kai prasidėjo ypatinga situacija, nurodant skrydžio ypatybes, nukrypimus ir pažeidimus;

62.2.6. nuodugnus chronologinis ypatingos situacijos atsiradimo ir plėtimosi proceso aprašymas, įvertinant įgulos, aprūpinimo tarnybų personalo veiksmų teisingumą ir nurodant visus nukrypimus ir pažeidimus, turėjusius įtakos skrydžio baigčiai;

62.2.7. įgulos ir aptarnaujančių tarnybų personalo neteisingų veiksmų priežasčių analizė ir pagrindimas;

62.3. išvados, jose trumpai pateikiami šie duomenys:

62.3.1. įgulos narių profesinio pasiruošimo lygis, kvalifikacijos ir vykdomos užduoties atitikimas: nurodomi visi įgulos ruošimo, skrydžių leidimų suteikimo trūkumai;

62.3.2. skrydžių valdymo ir aprūpinimo tarnybų personalo pasiruošimo lygis, jo atitiktis nustatytiems reikalavimams: nurodomi visi personalo ruošimo trūkumai;

62.3.3. įgulos veiksmai įprastinio skrydžio metu bei atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai: nurodomi visi nukrypimai ir pažeidimai, turėję poveikį skrydžio baigčiai;

62.3.4. klaidingų įgulos veiksmų priežastys;

62.3.5. skrydžių valdymo ir aprūpinimo tarnybų personalo veiksmai: nurodomi visi nukrypimai ir pažeidimai, turėję poveikį skrydžio baigčiai;

62.3.6. skrydžio valdymo tarnybos personalo klaidingų veiksmų priežastys;

62.3.7. trumpas skrydžių vykdymo, valdymo, techninio, meteorologinio, aerodrominio aprūpinimo ir pan. įvertinimas;

62.4. rekomendacijos: pateikiamos skrydžių pakomisės rekomendacijos (nenurodant vykdytojų ir atlikimo terminų), skirtos išaiškintiems trūkumams pašalinti.

63. Skrydžių pakomisės ataskaitą pasirašo skrydžių pakomisės pirmininkas ir nariai. Prie skrydžių pakomisės ataskaitos pridedamos darbo grupių, dirbusių skrydžių pakomisėje, ataskaitos su priedais.

64. Inžinerinės-techninės pakomisės uždaviniai yra orlaivio, orlaivio ginkluotės techninės būklės iki avarijos ir po jos nustatymas, orlaivio bei jo ginkluotės eksploatacijos, techninės

priežiūros ir remonto kokybės tyrimas, galimų konstrukcijos ir gamybos technologijos trūkumų išaiškinimas, gedimų radimas ir jų priežasčių nustatymas, specialiųjų bandymų ir tyrimų atlikimas. Inžinerinė-techninė pakomisė gali būti sudaryta iš aviacinės technikos eksploatacijos, techninės priežiūros ir remonto kokybės, orlaivio konstrukcijos ir sistemų, variklių, aviacinės ir radioelektroninės aparatūros, ginkluotės specialistų darbo grupių. Pakomisėje, jei būtina, gali būti kuriamos ir kitos darbo grupės.

65. Aviacinės technikos eksploatacijos, techninės priežiūros ir remonto kokybės darbo grupė tiria, analizuoja ir vertina:

65.1. ar laiku ir gerai atlikti techninės priežiūros darbai, pakeisti agregatai, pašalinti įgulos nurodyti trūkumai;

65.2. paskutinio techninės priežiūros, periodinių ir operatyvinių formų reglamentų kokybę, defektų pašalinimo metodus ir efektyvumą, pasikartojančių defektų priežastis;

65.3. aviacinės technikos saugojimo ir eksploatacijos sąlygas;

65.4. personalo, atliekančio orlaivių techninę priežiūrą, profesinio pasiruošimo lygį;

65.5. ar gerai vadovaujantis personalas kontroliuoja, kaip atliekama orlaivių techninė priežiūra;

65.6. įpiltų į orlaivį degalų, tepalų kiekį ir kokybę;

65.7. ar pakanka instrumentų ir techninės įrangos aviacinei teknikai prižiūrėti ir kokia jų būklė;

65.8. aviacinės technikos techninės dokumentacijos tvarkymo kokybę, ar yra reikiama techninė dokumentacija;

65.9. pasikartojančius arba pavojingus aviacinei teknikai defektus, rastus eksploatacijos metu;

65.10. aviacinės technikos eksploatacijos normatyvinės techninės dokumentacijos trūkumus;

65.11. orlaivio variklių ir agregatų formuliarius, techninės priežiūros ir remonto dokumentaciją ir papildomus patobulinimus pagal pramonės biuletenius;

65.12. orlaivio savirašių įrašus apie ankstesnius skrydžius, liudininkų parodymus;

65.13. avarių, kurių priežastys analogiškos šios avarijos priežastims, tyrimų dokumentaciją;

65.14. aviacinės technikos techninės priežiūros organizavimo ir aprūpinimo būklę, jos eksploatacijos ir saugojimo sąlygas.

66. Atlikto darbo rezultatų pagrindų grupė rengia ataskaitą. Ataskaitoje privaloma nurodyti šiuos duomenis:

66.1. apie orlaivį:

66.1.1. tipas, nacionalinis ir registracijos ženklas ir serijos numeris;

66.1.2. orlaivio naudotojas (nurodomos LK pajėgos, kurios naudoja orlaivį);

66.1.3. valstybė gamintoja ir pagaminimo metai;

66.1.4. išdirbis nuo eksploatacijos pradžios (val., min., tūpimų skaičius), remontų skaičius;

66.1.5. paskutinio remonto data ir vieta, išdirbis po paskutinio remonto (val., min., tūpimų skaičius);

66.1.6. tinkamumo skraidyti pažymėjimo numeris, galiojimo terminas, kas išdavė, išdavimo data;

66.2. apie variklius:

- 66.2.1. tipas, serijos numeris;
- 66.2.2. valstybė gamintoja, pagaminimo metai;
- 66.2.3. išdirbis nuo eksploatacijos pradžios (val., min., remontų skaičius);
- 66.2.4. paskutinio remonto data ir vieta, išdirbis po paskutinio remonto (val., min.);
- 66.3. jei būtina, pateikti analogiškų sugedusių agregatų duomenis;
- 66.4. apie techninę eksploataciją:
 - 66.4.1. paskutinės periodinės techninės apžiūros data, vieta ir forma, kas ją atliko;
 - 66.4.2. išdirbis po paskutinės periodinės techninės apžiūros;
 - 66.4.3. išdirbis po paskutinės operatyvinės techninės apžiūros;
- 66.5. nurodyti paskutinės operatyvinės ir periodinės techninės apžiūros metu pašalintų defektų, galėjusių būti įvykio priežastimi, sąrašą ir defektų šalinimo metodus.

67. Orlaivio konstrukcijos ir jo sistemų, variklių, aviacinės ir radioelektroninės įrangos darbo grupės tiria orlaivio, jo dalių ir agregatų būklę, atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai ir po avarijos, ieškodamos galimų gedimų ir jų priežasčių, arba patvirtina, kad, atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai, aviacinė technika funkcionavo normaliai. Gautų rezultatų pagrindu grupės pateikia ataskaitas:

- 67.1. ataskaitose nurodoma:
 - 67.1.1. nuodugnus orlaivio konstrukcijos elementų, sistemų ir agregatų būklės aprašymas, nurodant jų gedimo arba darbingumo požymius;
 - 67.1.2. aviacinės technikos gedimų eigos ir pobūdžio aprašymas;
 - 67.1.3. atliktų eksperimentų ir tyrimų, skirtų gedimo priežastims išaiškinti arba įrodyti, kad aviacinė technika funkcionavo normaliai, rezultatai;
 - 67.1.4. gaisrų požymių, jų vietos aprašymas ir kada jie prasidėjo;
 - 67.1.5. savirašių iššifravimo duomenų analizė;
 - 67.1.6. gautų rezultatų apie aviacinės technikos gedimus arba darbingumą analizė. Nurodomas variklių, svarbiausių sistemų ir agregatų darbo režimas, valdymo svertų, sparno mechanizacijos ir važiuoklės padėtis avarijos momentu. Jei rasta gedimų, nurodomas jų pobūdis ir atsiradimo laikas (jei įmanoma), gedimų sąveika ir pasireiškimo tvarka, taip pat jų priežastys;

- 67.2. prie ataskaitos pridedama:
 - 67.2.1. orlaivio konstrukcijos elementų fotografijos su paaiškinimais;
 - 67.2.2. aviacinės technikos apžiūros, patikrinimo, išardymo, tyrimų ir pan. rezultatų aktai, protokolai;
 - 67.2.3. aviacinės technikos tyrimų rezultatų ataskaitos;
- 67.3. prie aviacinės ir radioelektroninės įrangos darbo grupės ataskaitos taip pat pridedami:
 - 67.3.1. savirašio suradimo ir paėmimo aktas (3 priedas);
 - 67.3.2. radioaktyviųjų įrenginių aptikimo ir perdavimo aktai.

68. Ginkluotės sistemų darbo grupė tiria orlaivio ginkluotės, jos dalių, sistemų ir kitų jos sudedamųjų dalių būklę, atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai ir po avarijos, ieško galimų gedimų ir jų priežasčių arba patvirtina, kad, atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai, orlaivio ginkluotė funkcionavo normaliai, neturėjo įtakos ir nebuvo avarijos priežastis.

69. Gautų rezultatų pagrindu grupė pateikia ataskaitą:

- 69.1. ataskaitoje nurodoma:
 - 69.1.1. ginkluotės tipas, serijos numeris;
 - 69.1.2. valstybė gamintoja, pagaminimo metai;

69.1.3. nuodugnus orlaivio ginkluotės ir jos sistemų būklės aprašymas, nurodant gedimo arba darbingumo požymius;

69.1.4. orlaivio ginkluotės gedimų eigos ir pobūdžio aprašymas;

69.1.5. atliktų eksperimentų ir tyrimų, skirtų gedimo priežastims išaiškinti arba įrodyti, kad ginkluotė ir jos sistemos funkcionavo normaliai, rezultatai;

69.1.6. gautų rezultatų apie ginkluotės sistemų gedimus arba darbingumą analizė. Jei rasta gedimų, nurodomas jų pobūdis ir laikas (jei įmanoma), gedimų sąveika ir pasireiškimo tvarka, taip pat jų priežastys;

69.2. prie ataskaitos pridedama:

69.2.1. orlaivio ginkluotės sistemų elementų fotografijos su paaiškinimais;

69.2.2. ginkluotės sistemų apžiūros, patikrinimo, išardymo, tyrimų ir pan. rezultatų aktai, protokolai;

69.2.3. ginkluotės sistemų tyrimų rezultatų ataskaitos;

69.2.4. ginklų, šaudmenų, ginkluotės komponentų, rastų avarijos vietoje, aktas (4 priedas).

70. Inžinerinė-techninė pakomisė, apibendrinusi ir išanalizavusi darbo grupių medžiagą, rengia ataskaitą (ataskaitos titulinio lapo pavyzdys pateikiamas 5 priede), kurioje pateikia išvadą dėl aviacinės technikos darbingumo arba, jei būta, gedimų ir jų priežasčių, taip pat įvertina aviacinės technikos techninės priežiūros ir remonto organizavimą ir kokybę. Inžinerinės-techninės pakomisės ataskaitoje nurodoma ši informacija:

70.1. pagrindiniai pakomisės darbai: sudaromas visų pakomisės atliktų darbų sąrašas, pridedami pagrindiniai ataskaitiniai dokumentai;

70.2. pagrindiniai duomenys apie orlaivį (6 priedas);

70.3. avarijos vietos aprašymas: nurodoma (kurios nors vietovės atžvilgiu) pirmoji orlaivio lietimosi su žeme vieta arba vieta, kurioje orlaivis kliudė kliūtis, nuolaužų išsimėtymo zonos matmenys ir kryptis, gaisras (jei buvo) ir jo zonos. Pateikiamas trumpas pagrindinių konstrukcijos elementų išsidėstymo aprašymas. Nurodomas orlaivio susidūrimo su žeme ir aplinkiniais daiktais pobūdis, bendra konstrukcijos sugriuvimo charakteristika. Analizuojant šiuos duomenis bei orlaivio savirašio informaciją, nustatoma orlaivio erdvinė padėtis susidūrimo su žeme momentu. Nurodoma orlaivio konfigūracija susidūrimo momentu (įvykio momentu).

71. Analizė – pagrindinė pakomisės ataskaitos dalis. Joje pagrindžiamos išvados dėl technikos darbingumo arba gedimų ir jų priežasčių, orlaivio techninės eksploatacijos kokybės, apibendrinami gauti pakomisės darbo grupių darbų rezultatai, panaudojant, jei būtina, kitų pakomisių duomenis. Analizėje išdėstoma ši informacija:

71.1. trumpas orlaivio ruošimo skrydžiams aprašymas (įskaitant ir paskutinę periodinę ir operatyvinę techninę apžiūrą), nurodomi visi atskleisti nukrypimai ir pažeidimai, kurie turėjo įtakos aviacinės technikos darbingumui;

71.2. trumpas skrydžio aprašymas iki ypatingos situacijos atsiradimo, nurodomos jo ypatybės ir nukrypimai (pagal aviacinės technikos funkcionavimo reikalavimus);

71.3. nuodugnus aviacinės technikos darbo aprašymas atsiradus ir plečiantis ypatingai situacijai, nurodomas gedimų eiliškumas ir tarpusavio sąveika (jei buvo gedimų);

71.4. nuodugni aviacinės technikos pagrindinių sistemų darbingumo analizė:

71.4.1. orlaivio konstrukcijos;

71.4.2. valdymo sistemos;

71.4.3. kuro sistemos;

- 71.4.4. hidraulinės sistemos;
- 71.4.5. kondicionavimo sistemos;
- 71.4.6. priešapledėjimo sistemos;
- 71.4.7. variklių;
- 71.4.8. aviacinės ir radioelektroninės įrangos;
- 71.4.9. ginkluotės sistemų (jei grupė priklauso pakomisei).

72. Jei gedimų nebuvo, pateikiami įrodymai, kad sistemos dirbo normaliai. Jei randamas gedimas, pateikiama nuodugni jo priežasčių analizė.

73. Tuo atveju, jei avarija susijusi su gaisru, pateikiama jo priežasčių ir atsiradimo vietos analizė, aprašomi rasti būdingi požymiai.

74. Analizėje pateikiama visa faktinė informacija, taip pat ir specialiųjų tyrimų rezultatai. Informacija disponuoja pakomisė, ji reikalinga analizei suprasti ir pagrįsti. Jei pakomisė darbo metu nustato, kad aviacinės technikos gedimų priežastis – aviacinės technikos techninės priežiūros ir remonto trūkumai, nurodomi šie trūkumai, o prireikus ir duomenys apie specialistus (vardas, pavardė, licencijos numeris, tipas ir jos galiojimo laikas), remontavusius, atlikusius techninę priežiūrą ir ruošusius skrydžiams aviacinę techniką.

75. Išvados: pateikiamas trumpas aviacinės technikos darbingumo įvertinimas paskutinio skrydžio metu. Jei atskleisti gedimai, nurodomos jų priežastys ir eiliškumas.

76. Orlaivio būklė: pateikiamas trumpas orlaivio sistemų būklės po avarijos aprašymas.

77. Rekomendacijos: pateikiamos inžinerinės-techninės pakomisės rekomendacijos, nenurodant atlikėjų ir terminų atskleistiems trūkumams pašalinti.

78. Inžinerinės-techninės pakomisės ataskaitą pasirašo inžinerinės-techninės pakomisės pirmininkas ir nariai. Prie inžinerinės-techninės pakomisės ataskaitos pridedamos darbo grupių ataskaitos su priedais.

79. Administracinės pakomisės uždaviniai yra nustatyti karių (keleivių), buvusių orlaivyje, žuvimo, traumų ir kitų sveikatos sutrikimų priežastis, orlaivio krovinių kiekį ir pobūdį, ar teisingai krovinyms buvo išdėstytas ir pritvirtintas, ar buvo atlikta asmeninių ginklų, ekipuotės, rankinio bagažo, bagažo ir pačių keleivių patikra, žuvusių avarijos metu keleivių asmenybes, avarijos pasekmės ir žalą, taip pat organizuoti avarijos pasekmių likvidavimą. Administracinė pakomisė gali būti sudaryta iš LK Judėjimo kontrolės centro, Karo policijos, karo medicinos ir kitų KAS specialistų. Pakomisėje, jei būtina, gali būti kuriamos ir kitos darbo grupės.

80. Judėjimo kontrolės centro ir Karo policijos darbo grupė:

80.1. nustato, kiek faktiškai orlaivyje buvo keleivių ir ar šis kiekis atitinka nurodytą pervežimo dokumentacijoje, kelionės arba koviniame įsakymuose;

80.2. dalyvauja organizuojant nukentėjusiųjų giminių paiešką, praneša jiems apie įvykį;

80.3. dalyvauja nustatant žuvusių ir patyrusių kūno sužalojimus keleivių, taip pat kitų žmonių asmenybes;

80.4. nustato keleivių išsidėstymo orlaivyje vietas;

80.5. įvertina atliktą keleivių, rankinio bagažo ir viso bagažo patikrą;

80.6. nustato, ar nebuvo krovinių išdėstymo vietose pavojingų ir uždraustų vežti medžiagų ir daiktų;

80.7. surenka išsibarsčiusius avarijos vietoje krovinius, keleivių asmeninius daiktus, vertybes ir dokumentus, organizuoja jų apžiūrą ir saugojimą;

80.8. sunaikina nebetinkamo naudoti krovinio liekanas ir surašo sunaikinimo aktą (7 priedas).

81. Gautų rezultatų pagrindu darbo grupė parašo ataskaitą. Prie ataskaitos pridedami šie dokumentai:

81.1. buvusių orlaivyje keleivių sąrašas (vardai, pavardės);

81.2. žuvusių ir patyrusių kūno sužalojimus avarijos metu keleivių ir kitų asmenų sąrašas (8 ir 9 priedai);

81.3. krovinio žiniaraštis;

81.4. krovinio išdėstymo schema;

81.5. keleivių registracijos žiniaraštis (manifestas);

81.6. orlaivio krovinio būklės ir masės aktas ę (10 priedas), pažeisto bagažo ir krovinio atidarymo ir patikrinimo aktas (11 priedas);

81.7. pažyma apie krovinio savybes;

81.8. paaiškinimai.

82. Medicinos darbo grupė:

82.1. atlieka nukentėjusiųjų ir žuvusiųjų paiešką ir jų evakuaciją iš avarijos vietos;

82.2. organizuoja žuvusių keleivių palaiką teismo medicinos ir kitus specialius tyrimus mirties priežastims bei kūno sužalojimų ir kitų sveikatos sutrikimų pobūdžiui ir priežastims nustatyti;

82.3. organizuoja žuvusiųjų palaiką atpažinimą ir, jei būtina, teikia siūlymus dėl jų kremavimo;

82.4. nustato patirtų traumų pobūdį ir, esant galimybei, orlaivio konstrukcijos, skrydžio sąlygų, gelbėjimosi priemonių ir įrangos įtaką keleivių gyvybėms;

82.5. organizuoja visuomenės sveikatos priemonių panaudojimą ir taikymą avarijos vietoje ir sanitarinį įvykio vietos apdorojimą;

82.6. prie grupės ataskaitos prideda keleivių išsidėstymo orlaivyje schemą (12 priedas), taip pat tvarkymo ir sanitarinio avarijos vietos apdorojimo darbų sąrašą.

83. Administracinė pakomisė, apibendrinusi ir išanalizavusi darbo grupių medžiagą, rengia ataskaitą (ataskaitos titulinio lapo pavyzdys pateikiamas 13 priede). Ataskaitoje pateikiama ši informacija:

83.1. pagrindiniai pakomisės darbai: sudaromas visų pakomisės atliktų darbų sąrašas ir surašomi pagrindiniai ataskaitos dokumentai;

83.2. analizė – pagrindinė pakomisės ataskaitos dalis. Joje išsamiai pagrindžiamos išvados apie pervežimo bei paieškos ir gelbėjimo darbų tarnybų personalo veiksmų teisingumą, taip pat apie buvusių orlaivyje keleivių žūtį

84. Administracinės pakomisės analizėje išdėstoma ši informacija:

84.1. bendras orlaivyje buvusių keleivių skaičius, duomenys apie vaikus ir suaugusiuosius (vardai, pavardės);

84.2. žuvusių ir patyrusių kūno sužalojimus keleivių skaičius, mirties priežastys ir patirtų traumų pobūdis;

84.3. bendras krovinių, bagažų ir rankinių bagažų kiekis, jų būklė po avarijos;

84.4. krovinio kiekio, jo išdėstymo ir leistinų normų atitikimas;

84.5. buvusių orlaivyje pavojingų krovinių kiekis ir pobūdis;

84.6. ar būta orlaivyje neregistruotų keleivių;

84.7. orlaivio konstrukcijos ypatybių, skrydžio sąlygų, gelbėjimosi priemonių ir įrangos, turėjusios neigiamą poveikį keleivių gyvybei arba tapusios patirtų traumų priežastimi, aprašymas.

84.8. jei į administracinės pakomisės sudėtį įeina paieškos ir gelbėjimo darbų grupė, analizėje papildomai pateikiamas nuodugnus paieškos ir gelbėjimo tarnybų veiksmų aprašymas, įvertinant jų teisingumą ir darbų efektyvumą;

84.9. išvados, kuriose trumpai įvertinama:

84.9.1. asmenų, atsakingų už pakrovimo ir centruotės, krovinių, keleivių bagažo įforminimo normų išlaikymą, veiksmų teisingumas. Nurodomi visi atskleisti trūkumai, turėję įtakos skrydžio baigčiai;

84.9.2. buvusių orlaivyje keleivių žūties priežastys, orlaivio konstrukcijos ypatybių, skrydžio sąlygų, gelbėjimosi įrangos ir metodų poveikis keleivių gyvybėms;

84.9.3. paieškos ir gelbėjimo darbų efektyvumas, nurodomi paieškos ir avarinių gelbėjimo tarnybų personalo pažeidimai, trūkumai ir klaidos, turėjusios neigiamą poveikį avarijos baigčiai (jei paieškos ir avarinių gelbėjimo darbų grupė priklauso pakomisei);

84.10. rekomendacijos nenurodant atlikėjų ir terminų.

85. Administracinės pakomisės ataskaitą pasirašo administracinės pakomisės pirmininkas ir nariai. Prie administracinės pakomisės ataskaitos pridedamos darbo grupių, priklausančių pakomisei, ataskaitos su priedais bei dokumentų, vertybių ir pinigų, rastų avarijos vietoje, aktas (14 priedas).

86. Avarijos vietos schemų sudarymo darbo grupė atlieka šias funkcijas:

86.1. nustato avarijos vietos koordinates, jos padėtį artimiausių geografinių punktų atžvilgiu, aukštį virš jūros lygio;

86.2. nustato pradinio orlaivio lietimosi su žeme ir kliūtimis vietą, konstrukcijos elementų išsimėtymo zoną;

86.3. žymi konstrukcijos elementus ir nustato išsidėstymą vietovėje;

86.4. ieško, fiksuoja ir analizuoja orlaivio pėdsakus, paliktus vietovėje;

86.5. fotografuoja avarijos vietą ir būdingus pėdsakus;

86.6. jei būtina, sudaro vietovės profilio pjūvį orlaivio skrydžio krypties plokštumoje;

86.7. nustato orlaivio erdvinę padėtį ir judėjimo kryptį (magnetinį kursą, pokrypį, trajektorijos kampą) susidūrimo su žeme (kliūtimis) momentu.

87. Grupės darbo rezultatų pagrindu sudaroma schema, kurioje nurodomi šie duomenys:

87.1. avarijos vietos koordinatės, jos padėtis artimiausių geografinių punktų atžvilgiu, aukštis virš jūros lygio;

87.2. pėdsakai, palikti orlaiviui susidūrus su žeme (kliūtimis) ir judant toliau;

87.3. orlaivio nuolaužų išsidėstymas vietovėje, jų sąrašas, nurodomos koordinatės pagal pasirinktą ataskaitos sistemą;

87.4. gaisro, kuro, tepalo pėdsakai ant žemės ir pan.;

87.5. parametrai, nurodantys orlaivio padėtį erdvėje ir judėjimo kryptį susidūrimo su žeme (kliūtimis) momentu;

87.6. dirbtinės ir natūralios kliūtys įvykio vietoje, nurodoma jų konfiguracija ir aukštis;

87.7. aerodromo (kilimo ir tūpimo takų, riedėjimo takelių ir pan.) įranga, jei avarija įvyko aerodrome;

87.8. vietovės profilis orlaivio judėjimo kryptimi (jei reikia);

87.9. kiti būdingi požymiai, liudijantys orlaivio susidūrimo su žeme (kliūtimis) ir jo sulaužymo pobūdį, priklausomai nuo konkrečių avarijos sąlygų.

88. Prie schemos pridedamos bendros avarijos fotografijos, kuriose nurodomi fotografavimo taškai ir kryptys.

89. Liudininkų parodymų darbo grupė atlieka šias funkcijas:

89.1. apklausia avarijos liudininkus, renka jų parodymus, jei būtina, atlieka garso ar / ir vaizdo įrašus avarijos vietoje įrašydama arba filmuodama liudininkų parodymus;

89.2. apibendrina ir analizuoja rezultatus;

89.3. sudaro liudininkų buvimo schemą, jei reikia, schemoje nurodo skrydžio trajektoriją pagal liudininkų parodymus.

90. Liudininkų parodymų darbo grupė rengia ataskaitą:

90.1. ataskaitoje pateikiama:

90.1.1. liudininkų parodymų analizė ir parodymų apibendrinimo duomenys;

90.1.2. liudininkų sąrašas (vardai, pavardės, kontaktinių telefonų numeriai);

90.2. prie grupės ataskaitos pridedami raštiški liudininkų parodymai.

91. Paieškos ir gelbėjimo darbo grupė įvertina, kaip buvo atlikti paieškos ir gelbėjimo darbai, gesinamas gaisras, kaip atliekama keleivių evakuacija, kaip veikė ir kaip buvo naudojama atitinkama įranga, ir pateikia ataskaitą, kurioje nurodo:

91.1. pranešimo apie avariją gavimo laiką;

91.2. paieškos įgulų išskridimo ir avarinių gelbėjimo darbų komandų išvykimo laiką;

91.3. paieškos pradžios, avarijos vietos atradimo, gelbėjimo darbų komandų atvykimo į avarijos vietą, gelbėjimo darbų pradžios ir pabaigos laiką;

91.4. asmenų ir techninės įrangos, dalyvavusių paieškose ir gelbėjimo darbuose, kiekį ir veiksmų efektyvumą.

92. Apskaičiavimų ir analizės darbo grupė atlieka šias funkcijas:

92.1. iššifruoja ir analizuoja orlaivio savirašių įrašus, sinchronizuoja juos pagal laiką;

92.2. atlieka būtinus aerodinaminius skaičiavimus;

92.3. apskaičiuoja orlaivio masę ir centruotę įvykio momentu ir įvertina orlaivio krovinio paskirstymą;

92.4. sudaro skrydžio trajektorijos ir jos paskutinės atkarpos schemas;

92.5. nustato visus nukrypimus nuo orlaivio pilotavimo, jo sistemų ir įrangos darbo normų, kuriuos galima atskleisti iššifruojant orlaivio skrydžio savirašių įrašus. Nuolat analizuoja ir apibendrina gautą pakomisių darbo grupių informaciją;

92.6. paruošia (jei būtina) ekspertams bandomųjų skrydžių atlikimo programas (pasitelkdama darbo grupių ir pakomisių specialistus);

92.7. pateikia išplėstinę avarijos aplinkybių, veiksmų ir priežasčių analizę, kurios pagrindu rengia tyrimo ATK akto su išvada ir rekomendacijomis projektą.

93. Gautų rezultatų pagrindu apskaičiavimų ir analizės darbo grupė parengia ataskaitą. Prie ataskaitos pridedama:

93.1. orlaivio savirašių įrašų grafikai su tikslumo duomenimis;

93.2. orlaivio savirašių įrašų iššifravimo medžiaga su nurodytomis vietomis, kuriose įgula palaikė radijo ryšį;

93.3. orlaivio skrydžio trajektorijos vertikaliu ir horizontaliu pjūviu schema (jei būtina);

93.4. išrašas iš orlaivio ir antžeminių magnetofonų;

- 93.5. orlaivio judėjimo dinamikos modeliavimo apskaičiavimų rezultatai (jei juos atliko);
- 93.6. tūpimo radiolokatorių ekranų fotonuotraukos, jų iššifravimas (jei būtina);
- 93.7. orlaivio centruotės grafikai.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

AVARIJOS TYRIMO AKTAS

94. Avarijos tyrimo akto tituliname lape (avarijos tyrimo akto titulinio lapo pavyzdys pateikiamas 15 priede) nurodoma ši informacija:

- 94.1. orlaivio tipas;
- 94.2. orlaivio registracijos ženklas;
- 94.3. orlaivio naudotojas (nurodomos LK pajėgos, kurios naudoja orlaivį);
- 94.4. avarijos data ir vieta;
- 94.5. ATK sudėtis;
- 94.6. tyrimo atlikimo terminai;
- 94.7. kiti tyrime dalyvavę asmenys.

95. Tyrimo akte pateikiama ši informacija:

- 95.1. skrydžio eiga – trumpai išdėstytos avarijos aplinkybės, taip pat:
 - 95.1.1. avarijos data, kam priklauso orlaivis ir įgula, atliekamos užduoties turinys, reiso numeris, skrydžio maršrutas, žmonių skaičius orlaivyje;
 - 95.1.2. paskutinis išskridimo oro uostas, išskridimo laikas, numatytas paskirties punktas;
 - 95.1.3. skrydžio etapas, kuriame įvyko įvykis, laikas (diena, naktis), meteorologinės sąlygos (paprastos, sudėtingos);
 - 95.1.4. įvykio vieta, nustatyta kokio nors lengvai atskiriamo geografinio punkto atžvilgiu, jos aukštis virš jūros lygio, glausta vietovės charakteristika;
 - 95.1.5. chronologinis įvykių, formuojantis ir vystantis ypatingai situacijai, aprašymas, atskleidžiant jų tarpusavio priežasčių ir pasekmių ryšį;
 - 95.1.6. avarijos pasekmės žmonėms: nurodomi gauti lengvi, sunkūs ir mirtini įgulos narių, keleivių ir trečiųjų asmenų sužeidimai;
 - 95.1.7. avarijos pasekmės orlaiviui (sulaužytas, stipriai apgadintas, lengvai apgadintas, nepažeistas);
 - 95.1.8. žala tretiesiems asmenims (turtui);
- 95.2. apie kiekvieną įgulos narį pateikiami šie duomenys:
 - 95.2.1. pareigos, vardas, pavardė, amžius, pilietybė, licencijos rūšis ir galiojimo terminas, kvalifikacija;
 - 95.2.2. bendra skrida šio tipo orlaiviu ir einant šias įgulos nario pareigas, tarp jų – per paskutines 90 parų. Jei būtina, pateikiamos trumpos išvados apie orlaivio įgulos profesinio pasiruošimo lygį;
- 95.3. duomenys apie antžeminių tarnybų personalą. Pateikiami tik tais atvejais, kai avarija susijusi su neteisingais šių tarnybų veiksmais;
- 95.4. duomenys apie orlaivį: nurodomas tipas, registracijos ženklas, naudotojas, skrida ir tūpimų skaičius nuo eksploatacijos pradžios, po paskutinio remonto ir remontų skaičius. Jei

incidentas susijęs su aviacijos technikos gedimais, aprašomas gedimų pobūdis ir papildomai (jei būtina) analizuojami ir pateikiami visi kiti reikalingi duomenys:

95.4.1. skrida, tūpimų skaičius nuo eksploatacijos pradžios;
 95.4.2. remontų skaičius, remonto gamykla ir paskutiniojo remonto data, skrida ir tūpimų skaičius po paskutiniojo remonto;

95.4.3. paskutinės periodinės ir operatyvinės techninės apžiūros rūšis;
 95.4.4. degalų ir tepalų kiekis, tipas, kokybė, orlaivio masė ir centruotė;
 95.4.5. įgulos pastabos (jei būta) ruošiant aviacinę techniką paskutiniam skrydžiui ir apie aviacinės technikos darbą skrydžio metu;

95.5. jei avarija susijusi su variklių gedimais, nurodoma šių variklių:

95.5.1. tipas, gamyklinis numeris, kokioje gamykloje pagamintas, pagaminimo metai;

95.5.2. dirbtų valandų skaičius nuo eksploatacijos pradžios, dirbtų valandų skaičius po paskutiniojo remonto, remontų skaičius, remontavusi gamykla, paskutiniojo remonto data. Pateikiamas trumpas orlaivio techninės eksploatacijos ir nustatytų reikalavimų atitikimo įvertinimas;

95.6. meteorologinė informacija: nurodomas prognozuotas ir faktinis oras avarijos vietoje, meteorologinės informacijos perdavimas orlaiviui, jei reikia, nurodomos faktinės ir prognozuotos meteorologinės sąlygos pagrindiniame ir atsarginiame oro uostuose, skridimo maršrute, pateikiamas trumpas skrydžio meteorologinio aprūpinimo įvertinimas;

95.7. duomenys apie ryšio, navigacijos, tūpimo ir skrydžių valdymo įrangą, jos tvarkingumą bei panaudojimą, pažymimi jos gedimo ir neteisingo naudojimo atvejai;

95.8. duomenys apie aerodromą (jei avarija įvyko aerodrome): nurodoma kilimo ir tūpimo tako būklė, dangos rūšis, nuolydžiai, ilgis ir plotis (jei įvykis susijęs su išriedėjimu už jo ribų ar yra prielaida, kad aerodromo būklė galėjo turėti įtakos aviaciniam įvykiui), kliūčių, šviesos ir signalinės įrangos išdėstymas aerodromo rajone (jei įvykis susijęs su priešlaikiniu žemėjimu arba susidūrimu su kliūtimi aerodromo rajone);

95.9. duomenys apie orlaivio savirašius: nurodoma jų vieta orlaivyje, būklė, iššifruota informacija;

95.10. duomenys apie nuolaužas ir smūgį: nurodomi bendri duomenys apie avarijos vietą, nuolaužų išsidėstymą, nustatytus orlaivio ar atskirų jo agregatų gedimus;

95.11. medicinos ir patologiniai anatomiciniai duomenys, pateikiamas trumpas atliktų tyrimų rezultatų aprašymas;

95.12. duomenys apie gaisrą (jei toks buvo): nurodomos jo atsiradimo priežastys ir pobūdis, gaisro gesinimo įrangos panaudojimo efektyvumas ir gaisro likvidavimo laikas;

95.13. saugos veiksniai: pateikiamas trumpas paieškos, gelbėjimo ir evakuacijos aprašymas, pagal gautų traumų pobūdį nustatyta įgulos narių ir keleivių buvimo orlaivyje vieta, orlaivio krėslų, jų tvirtinimo mazgų ir saugos diržų pažeidimai;

95.14. duomenys apie atliktus bandymus ir tyrimus: trumpai pateikiami atliktų bandymų ir tyrimų rezultatai;

95.15. informacija apie subjektus ir administracinę veiklą: pateikiama informacija apie susijusius su orlaivio naudojimu subjektus (pvz., Judėjimo kontrolės centras, Skrydžių valdymo tarnyba, Meteorologijos tarnyba, Aerodromo tarnyba);

95.16. papildoma informacija: pateikiama visa ankstesniuose punktuose nepamirėta faktinė informacija, kurios reikia išvadai apie avarijos priežastis pagrįsti;

95.17. analizė: pateikiama chronologinė įvykių sekos analizė, analizuojami (jei būtina) tik tie pateikti duomenys, kurių reikia išvadoms padaryti ir avarijos priežastims nustatyti;

95.18. išvados: pateikiamos tiesioginės ir kitos, mažiau akivaizdžios, avarijos priežastys;

95.19. rekomendacijos: jei būtina, trumpai nurodomos visos rekomendacijos ir priemonės skrydžių saugai užtikrinti.

96. Avarijos tyrimo aktą pasirašo ATK pirmininkas ir visi ATK nariai. ATK narys, nesutinkantis su siūloma išvada, aktą pasirašo, bet nurodo (raštu) nesutikimo motyvus.

97. Avarijos tyrimo aktas pateikiamas krašto apsaugos ministrui.

98. Atlikus visus darbus orlaivio avarijos vietoje techninė-inžinerinė pakomisė apžiūri avarijos vietą, nustato, kad orlaivio nuolaužos surinktos, ir surašo darbų avarijos vietoje nutraukimo aktą (16 priedas).

SEPTINTASIS SKIRSNIS REKOMENDACINIŲ PRIEMONIŲ RENGIMAS

99. ATK rekomendacijos rengiamos avarijos tyrimo rezultatų pagrindu.

100. ATK rekomendacijose numatomos prevencinės priemonės, kurių įgyvendinimas užkirstų kelią tokių arba panašių įvykių pasikartojimui.

101. Rekomendacijos įforminamos kaip veiksmų visuma arba kaip vienkartiniai veiksmai, kuriuos privalės įgyvendinti atitinkami LK aviacinių vienetų vadai.

102. Tyrimo metu nustačius papildomos informacijos, tiesiogiai nesusijusios su tiriamu incidentu, tačiau galinčios turėti neigiamos įtakos skrydžių saugai, ATK tos informacijos ir jos analizės pagrindu taip pat parengia skrydžių saugos rekomendacijas.

103. ATK (tyrėjo) pateiktų rekomendacijų skrydžių saugai užtikrinti įgyvendinimą kontroliuoja LK vadas.

III SKYRIUS ORLAIVIO INCIDENTAS

PIRMASIS SKIRSNIS INCIDENTŲ TYRIMAS

104. Įvykus incidentui, nurodytam Tvarkos aprašo 17 priede, orlaivio naudotojo vieneto pareigūnai nedelsdami privalo informuoti savo vieneto vadą, o jis ne vėliau kaip per 24 valandas nuo informacijos gavimo LKAA direktoriui ir KA GI privalo pateikti pirminį pranešimą.

105. Pirminiame pranešime pateikiama ši informacija:

105.1. incidento data, vieta, laikas;

105.2. orlaivio tipas ir registracijos ženklas;

105.3. orlaivio įgulos sudėtis (pareigos skrydžio metu);

105.4. skrydžio maršrutas, paskutinis išskridimo aerodromas;

105.5. incidento aplinkybės.

106. LKAA direktorius, gavęs pirminį pranešimą apie incidentą, priklausomai nuo tyrimo objekto, pobūdžio bei masto incidentui tirti paskiria LKAA karį incidento tyrėju arba sudaro incidento tyrimo komisiją (toliau – ITK) ir paskiria ITK pirmininką. Tuo atveju, kai incidento dalyvis yra LKAA karys, siekiant nepriklausomo ir objektyvaus tyrimo, krašto apsaugos ministras KA GI teikimu incidento tyrėju paskiria KAM GI vyr. aviacijos inspektorių arba sudaro ITK, kurios pirmininku skiriamas KAM GI vyr. aviacijos inspektorius arba, atsižvelgiant į tyrimo objektą, pobūdį bei mastą, kitas reikiamą kvalifikaciją ir darbo patirtį turintis KAS atstovas.

107. Incidento tyrimas atliekamas ne ilgiau kaip 30 dienų. Jei incidento priežastims nustatyti reikia specialaus tyrimo, kurio neįmanoma atlikti laiku, LKAA direktorius gali pratęsti ITK darbą ITK pirmininko prašyme nurodytam terminui.

108. Organizacinius, metodinius ir praktinius tyrimo klausimus sprendžia ITK pirmininkas (tyrėjas).

109. KA GI kontroliuoja incidento tyrimo eigą ir turi teisę susipažinti su visa ITK žinoma su tyrimu susijusia informacija ir medžiaga.

110. Jeigu incidento tyrimo metu nustatyta, kad incidento priežastis buvo orlaivio įrangos ar jos komponento gedimas, kurį galima pašalinti pakeičiant sugedusį orlaivio įrangos komponentą, ITK pirmininkas, gavęs LK orlaivio naudotojo vieneto vado prašymą, gali leisti pakeisti sugedusį orlaivio įrangos komponentą ir leisti toliau eksploatuoti orlaivį nelaukdamas, kol pasibaigs tyrimas, t. y. kol bus parengtas ir pasirašytas tyrimo aktas. Apie priimtą sprendimą ITK pirmininkas informuoja LK orlaivio naudotojo vieneto vadą raštu.

111. Jeigu incidento tyrimo metu nustatyta, kad incidento priežastis buvo orlaivio įrangos ar jos komponento gedimas, o ne orlaivio įgulos narių veiksmai, šiems įgulos nariams ITK pirmininko sprendimu leidžiama tęsti kovinį rengimą (skraidyti) nelaukiant, kol bus baigtas incidento tyrimas. Apie priimtą sprendimą ITK pirmininkas raštu informuoja LK aviacinio vieneto vadą, kuriam yra pavaldūs įgulos nariai.

112. Jeigu incidento tyrimo metu nustatyta, kad incidento priežastis buvo karių, valstybės tarnautojų ar darbuotojų veiksmai, turintys drausmės, tarnybinių nusižengimų ar kitų teisės pažeidimų požymių, ITK pirmininkas (tyrėjas) nedelsdamas apie tai informuoja vadus (viršininkus), turinčius teisę pradėti drausmės ar tarnybinių nusižengimų tyrimus, ir KA GI.

113. Orlaivį toliau eksploatuoti paruošia orlaivio savininko techninę priežiūrą atliekantis personalas pagal orlaivio techninės priežiūros reglamentus.

114. Tyrimo metu ITK pirmininkas (tyrėjas) gali teikti skrydžių saugos rekomendacijas.

115. Pabaigus incidentą tirti, sudaromas aktas ir prie jo pridedama:

- 115.1. savirašių (jei yra) iššifravimo duomenys;
- 115.2. paaiškinimai;
- 115.3. liudininkų parodymai.

116. Tiriantys incidentą asmenys atsako už jiems Tvarkos apraše nustatytų pareigų vykdymą, darbų kokybę, išvadų objektyvumą bei pagrįstumą ir įslaptintos informacijos apsaugą (jeigu tokios yra) įstatymų nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS INCIDENTO TYRIMO AKTAS

117. Incidento tyrimo akto tituliname lape (titulinio lapo pavyzdys pateikiamas 18 priede) pateikiami šie duomenys:

- 117.1. orlaivio tipas;
- 117.2. orlaivio registracijos ženklas;
- 117.3. orlaivio naudotojas (nurodomos LK pajėgos, kurios naudoja orlaivį);
- 117.4. ITK sudėtis;
- 117.5. tyrimo atlikimo terminai.

118. Incidento tyrimo akte pateikiama ši informacija:

- 118.1. trumpai išdėstomos incidento aplinkybės;
- 118.2. orlaivio naudotojas, įgula (pareigos skrydžio metu);
- 118.3. skrydžio etapas;
- 118.4. incidento laikas ir vieta;
- 118.5. keleivių skaičius orlaivyje;
- 118.6. incidento pasekmės žmonėms ir orlaiviui;
- 118.7. duomenys apie kiekvieną įgulos narį:

118.7.1. pareigos, vardas, pavardė, amžius, pilietybė, turimos licencijos rūšis ir galiojimo terminas, kvalifikacija;

118.7.2. bendra skrida šio tipo orlaiviu ir einant šias įgulos nario pareigas, tarp jų – per paskutines 90 parų. Jei būtina, pateikiamos trumpos išvados apie orlaivio įgulos profesinio pasiruošimo lygį;

118.8. duomenys apie antžemines tarnybas: pateikiami tik tais atvejais, kai incidentas susijęs su neteisingais šių tarnybų veiksmais. Nurodomi pažeidimai ir klaidos;

118.9. duomenys apie orlaivį: nurodomas tipas, registracijos ženklas, naudotojas, skrida ir tūpimų skaičius nuo eksploatacijos pradžios, po paskutinio remonto ir remontų skaičius. Jei incidentas susijęs su aviacijos technikos gedimais, aprašomas gedimų pobūdis ir papildomai (jei būtina) analizuojami ir pateikiami visi kiti reikalingi duomenys;

118.10. meteorologinė informacija: pateikiamos faktinės meteorologinės sąlygos incidento metu. Kita papildoma meteorologinė informacija pateikiama tik tais atvejais, kai incidento priežastys yra meteorologinės sąlygos arba netinkamas skrydžių meteorologinis aprūpinimas;

118.11. duomenys apie aerodromą pateikiami, jei incidentas įvyko aerodrome. Nurodoma kilimo ir tūpimo tako būklė, dangos rūšis, nuolydžiai, ilgis ir plotis (jei incidentas susijęs su išriedėjimu už jo ribų ar yra prielaida, kad aerodromo būklė galėjo turėti įtakos aviaciniam įvykiui), kliūčių, šviesos, signalinės įrangos ir kt. išdėstymas aerodromo rajone (jei incidentas susijęs su priešlaikiniu žemėjimu ir susidūrimu su kliūtimi arba tokio susidūrimo galimybe);

118.12. jei būtina, pateikiama papildoma informacija, paaiškinanti incidento priežastis;

118.13. analizė: pateikiama chronologinė įvykių sekos analizė ir tyrimo akte pateiktų duomenų, kurie reikalingi išvadoms padaryti ir incidento priežastims nustatyti, analizė;

118.14. išvados: pateikiama aviacijos įvykio priežasčių santrauka;

118.15. siekiant užtikrinti skrydžių saugą ir išvengti panašių incidentų pasikartojimo, pateikiamos konkrečios ir pagrįstos rekomendacijos.

119. Duomenų, neturėjusių įtakos incidentui, akte galima nerašyti. Tuo atveju kiekviename punkte daromas įrašas „*Itakos incidentui neturėjo*“.

120. Incidento tyrimo aktą pasirašo ITK pirmininkas ir visi ITK nariai (tyrėjas). ITK narys, nesutinkantis su siūloma išvada, pasirašo aktą, raštu pateikdamas savo nesutikimo motyvus.

121. Kai ITK sudaroma LKAA direktoriaus nurodymu arba incidento tyrimą atlieka vienas LKAA karys, incidento tyrimo aktas pateikiamas LKAA direktoriui, LK vadui ir KA GI.

122. Kai ITK sudaroma krašto apsaugos ministro įsakymu arba incidento tyrimą atlieka vienas KAM GI vyr. aviacijos inspektorius, incidento tyrimo aktas pateikiamas krašto apsaugos ministrui, LK vadui ir KA GI.

123. ITK (tyrėjo) pateiktų rekomendacijų skrydžių saugai užtikrinti įgyvendinimą kontroliuoja LK vadas.

TREČIASIS SKIRSNIS

INCIDENTŲ ANALIZĖ, PREVENCINĖS PRIEMONĖS IR APSKAITA

124. Incidentų apskaitą tvarko LKAA.

125. Informacija apie incidentus, įskaitant ir ITK rekomendacijas ir prevencines priemones, registruojama LKAA.

126. Siekiant pagerinti priemonių, skirtų incidentų tikimybei sumažinti, efektyvumą, LK vienetai (orlaivio (-ių) naudotojai) atlieka incidentų analizę, kurios metu:

126.1. apsvarsto ITK rekomendacijas, įvertina anksčiau paruoštų priemonių efektyvumą ir jų pagrindu parengia siūlymus dėl profilaktinių darbų kryptių;

126.2. apibendrina, sistemina ir analizuoja duomenis apie incidentus, įgyvendina rekomendacijas.

127. Prevencinių priemonių parengimo eigą ir jų įgyvendinimo terminus kontroliuoja LKAA.

Priedų pakeitimai:

1 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

2 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

3 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

4 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

5 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

6 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

7 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

8 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

9 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

10 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

11 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

12 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

13 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

14 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

15 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

16 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

17 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

18 priedas (nauja redakcija pagal V-330)

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Įsakymas

Nr. [V-330](#), 2021-05-10, paskelbta TAR 2021-05-10, i. k. 2021-10348

Dėl krašto apsaugos ministro 2006 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. V-910 „Dėl Karinių orlaivių avarijų ir incidentų tyrimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ pakeitimo